

**UCHWAŁA NR L/337/2017
RADY MIEJSKIEJ W GOŁDAPI**

z dnia 29 grudnia 2017 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Gołdap
na 2018 rok**

Na podstawie art. 4¹ ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016r., poz. 487 z późn. zm.) i art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017r., poz. 783 z późn. zm.) Rada Miejska w Gołdapi uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Gołdap na 2018 rok stanowiący Załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gołdapi.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i obowiązuje w 2018r.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Andrzej Pianka

Załącznik Nr 1 do UCHWAŁY NR L/337/2017
RADY MIEJSKIEJ W GOŁDAP
z dnia 29 grudnia 2017 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W GMINIE GOŁDAP NA ROK 2018**

Gołdap, listopad 2017

I. WPROWADZENIE

Polityka społeczna to zespół długofalowych działań na rzecz zaspokojenia potrzeb i zapobiegania problemom społecznym przyjęty przez organy samorządowe a realizowany przez społeczeństwo lokalne (samorząd, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe oraz osoby fizyczne).

Wśród wielu kierunków polityki społecznej możliwe jest wyróżnienie następujących celów:

- bezpieczeństwa socjalnego - zapewnienia dochodów i usług w sytuacji wystąpienia ryzyka socjalnego (np. niepełnosprawność, choroba, bezrobocie itp.),
- inwestycji w człowieka - kształcenie młodego pokolenia (ale nie tylko) i tworzenie równych szans rozwoju dla każdego,
- ładu społecznego - jako podstawy stabilizacji życia ludzi, tolerancji różnic itp.,
- życia rodzinnego - powrotu do wartości związku, poczucia bezpieczeństwa na podstawie więzi emocjonalnych.

Polityka społeczna zajmuje się każdym zjawiskiem, który w aspekcie negatywnym może stanowić o braku komfortu życia społecznego i może okazać się dotkliwym dla potencjału osobowego społeczeństwa. Brak zapobiegania negatywnym zjawiskom może prowadzić do upośledzenia niektórych środowisk (marginalizacja) oraz konfliktów zakłócających prawidłowe funkcjonowanie społeczeństwa.

Jednym z elementów polityki społecznej prowadzonej przez gołdapski samorząd gminny jest monitorowanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz podejmowanie różnych form działań służących ich rozwiązywaniu i zmniejszaniu ich dolegliwości.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Gołdap na 2018r. zawiera szereg zadań określonych w:

- ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu problemom alkoholowych,

- ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,

które będą realizowane w formach dostosowanych do aktualnych potrzeb lokalnych zdiagnozowanych przeprowadzoną w październiku 2017 Diagnozą Lokalnych Zagrożeń Społecznych z wykorzystaniem istniejących zasobów służących rozwiązywaniu problemów wynikających z uzależnień.

Głównymi założeniami *Programu* są:

- ograniczenie występowania negatywnych zjawisk będących skutkiem nadużywania alkoholu i używania narkotyków,
- rozwój działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
- wzrost społecznej świadomości dotyczącej tematyki uzależnień,
- doskonalenie współpracy pomiędzy osobami i instytucjami.

Program uwzględni działania związane z profilaktyką uzależnień oraz rozwiązywaniem problemów alkoholowych, które będą skierowane do wszystkich mieszkańców naszej gminy. Zawiera działania profilaktyczno - informacyjne mające na celu propagowanie zdrowego stylu życia i zmianę postaw przy użyciu sprawdzonych i rekomendowanych programów profilaktycznych, odpowiadających na środowiskowe zapotrzebowanie.

Zakłada realizację działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej. Uwzględni system działań pomocowych skierowanych do osób uzależnionych, osób spożywających alkohol w sposób ryzykowny i szkodliwy lub korzystających z innych używek, jak również do ich rodzin.

W celu zapewnienia skuteczności, uwzględnione działania są długofalowe, konsekwentnie wdrażane oraz systematycznie prowadzone na terenie naszej gminy.

II. DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROZEŃ SPOŁECZNYCH DLA GMINY GOŁDAP

W październiku 2017 została przeprowadzona na terenie Gminy Gołdap Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych. Badanie objęło dorosłych i nieletnich mieszkańców gminy. Grupa dorosłych obejmowała 100 mieszkańców (w tym 34 mężczyzn) o średniej wieku 40 lat. Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym
- problemy bezrobocia i lokalnego rynku pracy
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

Przeprowadzono również badania wśród uczniów gołdapskich szkół na próbie 232 uczniów (223 szkoły podstawowe, 24 uczniowie klas gimnazjalnych, 111 uczniowie szkół ponadgimnazjalnych). Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych (alkoholu, narkotyków, dopalaczy) oraz przemocy.

Podczas przygotowania diagnozy przeprowadzono badanie wśród 21 sprzedawców w punktach sprzedaży alkoholu. Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemne sytuacje zainicjowane przez osoby spożywające alkohol.

W wyniku przeprowadzonych badań zbudowano matrycę SWOT obrazującą sytuację w gminie Gołdap dotyczącą mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń występujących w Gminie w obszarze uzależnień.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
○ korzystna sytuacja demograficzna - gmina Gołdap ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 16; ○ pozytywne relacje rodzinne uczniów z rodzicami; ○ generalny spadek przestępstw na terenie gminy; ○ do najmniej poważnych problemów w lokalnej społeczności należy problem związany z zanieczyszczeniem powietrza; ○ 32% badanych nie pije alkoholu; ○ 74% respondentów deklaruje, że posiada umiejętności w zakresie rozpoznania u dziecka stanu upojenia alkoholowego; ○ łącznie 58% badanych opowiada się za prawnym zakazem stosowania kar fizycznych; ○ mieszkańcy w większości prawidłowo rozpoznają formy właściwe dla zachowań przemocowych; ○ konstruktywne spędzanie czasu wolnego przez dorosłą część mieszkańców oraz deklarowanie spędzania go z dziećmi oraz najbliższymi; ○ wysoki poziom świadomości badanych sprzedawców na temat szkodliwości napojów o potencjalnie	○ opinia mieszkańców o niskich oraz średnich warunkach, jakie umożliwia rynek pracy w gminie do rozwoju zawodowego; ○ poczucie badanych o wysokim zagrożeniu utraty pracy; ○ średni odsetek badanych, deklarujących wyższe wykształcenie; ○ do najpoważniejszych problemów społecznych w opinii mieszkańców można zaliczyć: bezdomność, biedę oraz ubóstwo; ○ respondenci oceniają swój poziom wiedzy na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych jako średni; ○ 37% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczyły przemocy w rodzinie, a 14% podejrzewa że tak się dzieje; ○ 37% badanych zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek.

niższej zawartości procentowej alkoholu;

- badani uczniowie swój czas wolny chcą spędzać przede wszystkim z rodzicami oraz przyjaciółmi;
- uczniowie klas SP, GIM, PONADGIM. deklarują, że w swoich klasach czują się z reguły bardzo dobrze;
- Uczniowie deklarują w przeważającej większości bardzo dobre lub raczej dobre relacje z opiekunami;
- Prawie większość uczniów SP, uczniów gimnazjum i ponad połowa uczniów PONADGIM. wskazuje, że atmosfera w domu jest życzliwa, ciepła i przyjazna;
- uczniowie gminy Gołdap w większości przejawiają pozytywne nastawienie do swoich nauczycieli;
- łącznie odpowiednio 74% uczniów szkół podstawowych, 64% gimnazjalistów i 63% uczniów PONADGIM. obdarzyłoby zaufaniem pedagogów;
- żaden z uczniów SP, 92% uczniów GIM i 70% uczniów PONADGIM. nie miało kontaktu z substancjami psychoaktywnymi, tj. narkotykami i dopalaczami;
- zdecydowana większość uczniów szkoły podstawowej (88%), gimnazjalnej (80%) i PONADGIM. (75%) nie wie, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze;

○ można przyjąć, że uczniowie szkoły podstawowej zasadniczo czują się bezpiecznie w szkole, ponieważ 100% z nich wskazało, że na jej terenie nie ma innych uczniów, których muszą się obawiać. Podobny stan deklarują uczniowie gimnazjum – 80% i uczniowie PONADGIM. – 91%.	
SZANSE	ZAGROŻENIA
○ w porównaniu do wyników diagnozy z 2013 roku, znaczne obniżenie odsetka badanych, którzy mieli kontakt z narkotykami lub dopalaczami; ○ W porównaniu do wyników diagnozy z 2013 roku, obniżenie odsetka osób uzależnionych od alkoholu; ○ W porównaniu do wyników diagnozy z 2013 roku, podwyższył się odsetek deklarujących abstynencję oraz obniżył się generalny poziom, wskazujący na bardzo częste spożywanie alkoholu; ○ Odnosząc się do wyników diagnozy z 2013 roku, należy stwierdzić, że poziom spożywania poszczególnych rodzajów alkoholu uległ obniżeniu. Mniejsza liczba respondentów deklaruje spożywanie piwa, wódki oraz wina. ○ W porównaniu do wyników diagnozy z 2013 roku, poziom deklaracji badanych w związku z dostępnością alkoholu w sklepach dla osób nieletnich obniżył się; ○ większość mieszkańców ma raczej konserwatywne podejście do spożywania alkoholu; ○ 59% odpowiedzi wskazuje, że badani w swoim środowisku nie mają osób przyjmujących substancje	○ średni odsetek badanych, deklarujących wyższe wykształcenie; ○ 69% odpowiedzi wskazuje, że mieszkańcy odczuwają spory dyskomfort w wyniku spożywania alkoholu przez innych np. w lokalnych parkach, czy w okolicach sklepów alkoholowych; ○ ponad połowa respondentów wskazała w badaniu, że zjawisko uzależnienia od alkoholu w ich okolicy jest częste; ○ ponad połowa respondentów zgadza lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach; ○ większość badanych, bo 74%, pozwala próbować alkohol swojemu dziecku przy okazji każdego rodzinnego spotkania; ○ łącznie 32% respondentów zdecydowanie lub raczej zgodziło się z tym, że rodzice powinni budzić w dziecku strach; ○ łącznie aż 60% respondentów nie utożsamia łagodnych kar fizycznych z przemocą w rodzinie; ○ 39% odpowiedzi, wskazuje, że bicie dziecka nie jest oznaką bezradności rodziców; ○ rozkład odpowiedzi jednoznacznie

odurzające; ○ Prawie połowa mieszkańców przychyliła się do stwierdzenia, że oferta gminy mogłaby być bardziej zróżnicowana (44%); ○ Na tle badań ogólnopolskich uczniowie szkół w gminie wypadają korzystniej – inicjację alkoholową ma za sobą: 26% badanych uczniów SP; 60% uczniów GIM. i 88% uczniów PONADGIM.	wskazuje, że zarówno uczniowie młodszy, jak i starsi doświadczali przemocy fizycznej oraz psychicznej; ○ łącznie 30% sprzedawców opowiedziało się za tym, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku; ○ 50% sprzedawców uważa, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych; ○ w porównaniu do roku 2013 i na podstawie odpowiedzi „nigdy” odnotowano wzrost deklaracji wśród sprzedawców związanych ze sprzedażą alkoholu osobom nieletnim; ○ próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w roku (43%); ○ wśród najstarszych uczniów motyw sięgania po alkohol związany jest przede wszystkim z potrzebą zrelaksowania się; ○ ponad połowa, bo 68% najstarszych uczniów deklaruje, że w środowisku spożywa alkohol więcej niż 20 osób; ○ 34% uczniów szkoły podstawowej, 44% gimnazjalistów i 31% najstarszych uczniów doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”.

Rekomendacje oparte na modelu profilaktyki pozytywnej

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie

dojrzewania¹. Dzieci i młodzież są więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych.

Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu². Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników chroniących oraz czynników ryzyka³:

Czynniki ryzyka:

- 1) przemoc rówieśnicza
- 2) odrzucenie przez rówieśników
- 3) słaba więź ze szkołą
- 4) niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli)
- 5) destrukcyjna grupa rówieśnicza
- 6) niepowodzenia szkolne

Czynniki chroniące

Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: *wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki a więc zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych*⁴.

Można je pogrupować w kilka kategorii:

- 1) poczucie przynależności
- 2) pozytywny klimat szkoły
- 3) prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza

1

World Health Organization, (2004), *Mental Health Policy, Plans and Programs*, Geneva.

2 Szymańska, J. (2012) *Ochrona zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w szkole*, ORE Warszawa

3 Monograph, (2000) Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. *Promotion, Prevention and Early Intervention for Mental Health*. Mental Health and Special Programs Branch, Canberra

4 Słownik terminów według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Źródło: http://www.parpa.pl/download/slownik_terminow.pdf (dostęp: 28.10.2017).

- 4) wymaganie od uczniów odpowiedzialności i udzielania sobie wzajemnej pomocy
- 5) okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć
- 6) zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy⁵.

Wymienione czynniki chroniące mają charakter uniwersalny. Zadaniem warsztatów profilaktycznych jest wzmacnianie czynników chroniących oraz osłabianie czynników ryzyka. Warto pamiętać, że **oddziaływanie w zakresie jednego tematu zajęć, np. dotyczących jedynie przemocy może przynieść pozytywne rezultaty także w profilaktyce innych zachowań ryzykownych.**

Na podstawie zrealizowanych przez Państwową Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych badań pn.: „Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi warszawskich gimnazjalistów klas I-II”, **sformułowano kilka wniosków i rekomendacji o charakterze ogólnym.** Mianowicie:

- nadrzędną rekomendacją wyznaczającą kierunek działań profilaktycznych jest wzmacnianie pozytywnego stosunku do nauczycieli oraz budowanie klimatu współpracy pomiędzy nauczycielami w szkole oraz wspieranie konstruktywnych zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych młodzieży;
- do najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników chroniących gimnazjalistów przed angażowaniem się w zachowania problemowe należy włączyć: pozytywne nastawienie do nauczycieli; udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych; aktywny udział w praktykach i uroczystościach religijnych; dobry kontakt z rodzicami; monitorowanie przez rodziców miejsc, w których gimnazjalista spędza czas wolny.
- efektywna ochrona młodzieży wiąże się z prawidłowym rozumieniem przez nauczycieli procesów rozwojowych właściwych dla okresy adolescencji. Dlatego zaleca się, aby wspierać pedagogów i nauczycieli zarówno na poziomie kształcenia formalnego, jak i nieformalnego, w zdobywaniu wiedzy oraz poszerzaniu umiejętności w zakresie rozpoznawania wyzwań oraz trudności specyficznych dla tego okresu rozwoju;
- wsparcie nauczycieli powinno także objąć działania związane z przeciwdziałaniem wypaleniu zawodowemu: „Dbałość o dobry stan zdrowia psychicznego nauczycieli uczących w gimnazjum powinna być częścią szkolnego programu profilaktyki. W tym celu należy wspierać wszelkie inicjatywy służące podnoszeniu kwalifikacji zawodowych nauczycieli, ułatwiać im dostęp do form kształcenia i rozwoju własnych możliwości”⁶;

⁵ Rządowy Program na lata 2014-2016, *Bezpieczna i przyjazna szkoła*.

⁶K. Ostaszewski, A. Rustecka-Krawczyk, M. Wójcik, *Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi warszawskich gimnazjalistów: klasy I-II*, Instytut Psychiatrii i Neurologii w

- działania profilaktyczne powinny być ukierunkowane na uczenie umiejętności życiowych uczniów związanych m.in. z postawami asertywności, konstruktywnym rozwiązywaniem konfliktów rówieśniczych na drodze negocjacji/mediacji oraz wspieranie ich w kształtowaniu poczucia własnej wartości.

Kolejnym wnioskiem związanym ze skutecznością profilaktyki jest konieczność **planowania cyklicznych działań**. Warunkiem zmiany postawy (a więc nadrzędnego celu oddziaływań profilaktycznych) jest ich regularne utrwalanie, zastępowanie zachowań destruktywnych konstruktywnymi oraz wspieranie uczniów w zdobywaniu wiedzy nie tylko na temat zagrożeń podejmowanych przez nich zachowań, ale także pomoc w gromadzeniu wiedzy na temat alternatywnych postaw, tj. warunkujących poprawę jakości funkcjonowania uczniów w środowisku szkolnych i rodzinnym. Jednym z elementów skutecznej profilaktyki jest także ewaluacja podejmowanych działań. Jej cel wiąże się z oceną skuteczności wprowadzanych zmian i planowaniu następnych.

Wśród postulowanych oddziaływań profilaktycznych należy wyróżnić⁷:

- zwrócenie uwagi nauczycieli i opiekunów na specyficzne potrzeby uczniów, które wiążą się ze specyfiką ich rozwoju psychospołecznego;
- wsparcie rozwoju praktycznych umiejętności uczniów w zakresie rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie ze stresem, asertywnością, konstruktywnym wyrażaniem emocji i potrzeb, przyjmowania perspektywy innych oraz empatii;
- wspieranie uczniów w rozwijaniu ich pasji, zainteresowań oraz w kształtowaniu w nich postaw ukierunkowanych na twórczość, kreatywność i motywację odkrywania nowych rzeczy;
- wzmacnianie w uczniach poczucia przynależności, skuteczności i sprawczości;
- kreowanie pozytywnej atmosfery współpracy, umożliwiającej im samodzielne podejmowanie decyzji, branie za nich odpowiedzialności.

Warto również wspomnieć, że obok oddziaływań kierowanych do uczniów warto planować także szkolenia profilaktyczne dla grona pedagogicznego oraz rodziców. Jest to warunkiem **inicjowania zmian systemowych**, a więc nie tylko pracy nad zasobami osobowymi uczniów, ale także kształtowania ich środowiska szkolnego oraz rodzinnego – głównych środowisk, w których funkcjonują.

Warszawie, s. 52.

7 A. Jaros, R. Jaros, *Czynniki ryzyka i czynniki chroniące związane z zachowaniami problemowymi – przegląd badań przeprowadzonych w Polsce [w:] Zapobieganie wykluczeniu z systemu edukacji dzieci i młodzieży nieprzystosowanej społecznie: perspektywa pedagogiczna*, (red.) J. E. Kowalska, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2014, s. 12-13.

W roku 2017 realizowane były zadania, które miały na celu propagowanie alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego. Część środków przeznaczono na pozalekcyjne zajęcia (nierzadko zajęcia sportowe) dla dzieci i młodzieży. Jako wnioskodawcy występowały instytucje prowadzące świetlice wiejskie, organizacje pozarządowe, szkoły i kluby sportowe.

Badania, obserwacje i informacje potwierdziły konieczność dalszego przeciwdziałania narkomanii. Do kontaktu z narkotykami przyznają się uczniowie gimnazjów i szkół średnich. Poważnym problemem są "nowe" substancje psychoaktywne, znane pod nazwą "dopalacze". Zabezpieczenia prawne okazują się ciągle nieskuteczne, ponieważ nielegalne są tylko substancje wymienione w prawie narkotykowym. Pojawienie się nowej substancji różniącej się delikatnie wzorem chemicznym od substancji znajdującej się pod kontrolą, powoduje, że jest ona legalna. Oznacza to dostępność do używania niebezpiecznych substancji o nieznanym składzie. Wyzwaniem dla systemu przeciwdziałania jest brak danych na temat problemów zdrowotnych, szkód społecznych wymiaru kryminalnego, toksyczności itd. Zachodzi więc potrzeba wczesnego ostrzegania i edukacji zarówno dzieci jak i dorosłych. Do realizacji programu w tym zakresie włączyła się m.in. Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Gołdapi oraz Gimnazjum Nr 1 w Gołdapi.

Nauka asertywności oraz stworzenie młodym ludziom atrakcyjnych możliwości spędzania czasu wolnego, podczas których będą mogli rozwijać swoje zainteresowania, może być ważnym elementem działań profilaktycznych.

Zadania zapisane w niniejszym *Programie* przewidziane do realizacji w 2018 roku są kontynuacją działalności prowadzonej w tym zakresie w latach ubiegłych i odpowiadają nałożonym na gminy zadaniom określonym w ustawach, dokumentach strategicznych i operacyjnych:

1. ustawie z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
2. ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
3. ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
4. Narodowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2016 - 2020;

5. Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016 - 2020;
6. Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020;
7. Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego;
8. Strategii polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego do 2020 roku;
9. Wojewódzkim programie przeciwdziałania narkomanii w województwie warmińsko-mazurskim na lata 2018-2022;
10. Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020
11. Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020;
12. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gołdap na lata 2009-2015;
13. Gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016-2023.

W porównaniu do wyników diagnozy z 2013 roku:

- *podwyższył się odsetek deklarujących abstynencję oraz obniżył się generalny poziom, wskazujący na bardzo częste spożywanie alkoholu.*
- *Obniżył się poziom deklaracji badanych w związku z dostępnością alkoholu w sklepach dla osób nieletnich.*
- *odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami lub dopalaczami uległ znacznemu obniżeniu.*

Oznacza to, że zadania stawiane w rocznych Gminnych Programach Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Gołdap w latach 2014-2017 sprzyjają poprawie sytuacji w tym temacie.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Gołdap na 2018r. został opracowany na podstawie:

- diagnozy problemów społecznych sporządzanej w 2017 roku;
- bieżących informacji pozyskanych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołdapi, w tym z „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych”.

Przy opracowaniu *Programu* brali udział przedstawiciele:

- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- Ośrodka Pomocy Społecznej,
- służb mundurowych,
- oświaty,
- ochrony zdrowia.

III. PODMIOTY REALIZUJĄCE GMINNY PROGRAM

- Urząd Miejski w Gołdapi
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Instytucje, organizacje i stowarzyszenia działające na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

IV. CELE I ZADANIA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W ROKU 2018.

Cel I Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

Nazwa zadania	Sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
1. Zapewnienie dostępu do bezpłatnej i kompleksowej terapii uzależnienia i współuzależnienia	1) prowadzenie dodatkowych zajęć terapeutycznych dla pacjentów uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin w programie terapii pogłębionej (po zakończeniu intensywnej terapii podstawowej); 2) treningi terapeutyczne dla osób uzależnionych (ćwiczenia umiejętności zachowań konstruktywnych); 3) psychoterapia DDA; 4) sesje psychoterapii indywidualnej; 5) psychoterapia dla rodzin z problemem uzależnienia lub nadużywania alkoholu;	Placówka lecznictwa odwykowego Specjalistyczny podmiot leczniczy	Praca ciągła
2. Doposażenie placówki lecznictwa odwykowego w materiały edukacyjne	1) zapewnienie materiałów informacyjno - edukacyjnych dla placówek leczenia uzależnień oraz instytucji i organizacji współpracujących w rozwiązywaniu problemów alkoholowych; 2) Dofinansowanie szkoleń pracowników placówek leczenia uzależnienia od alkoholu	Wskazany pracownik Urzędu Miejskiego w Gołdapi, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA)	Praca ciągła
3. Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania gminnych miejsc	1) finansowanie dyżurów certyfikowanego specjalisty w Punkcie Konsultacyjno - Informacyjnym dla Ofiar Przemocy w Rodzinie; 2) zapewnienie porad prawnych w Punkcie Informacyjno - Konsultacyjnym dla Ofiar Przemocy w Rodzinie;	Punkt Informacyjno - Konsultacyjny	Praca ciągła

pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie	3)zapewnienie pomocy specjalisty psychoterapii uzależnień; 4) prowadzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy oraz treningów terapeutycznych po zakończeniu cyklu zajęć grupowych;	(PIK)	

Wskaźniki monitoringu:

- 1) liczba osób korzystających z dodatkowych zajęć terapeutycznych w placówce leczenia odwykowego i specjalistycznych podmiotach leczniczych,
- 2) liczba osób korzystających z pomocy udzielanej w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym.

Cel II Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Nazwa zadania	Sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
1. Organizowanie pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy dla członków rodzin z problemem alkoholowym	1) wczesne wykrywanie zagrożeń i zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinach – doskonalenie metod interwencji i pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”; 2) informowanie o instytucjach, które udzielają pomocy oraz o formach pomocy, które mogą być świadczone członkom tych rodzin; 3) udzielanie pomocy w kierowaniu wniosków do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w sprawie przymusowego leczenia odwykowego;	Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS), Wskazany pracownik UM, GKRPA, Placówki lecznictwa odwykowego Komenda Powiatowa Policji (KPP)	Praca ciągła
2. Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania gminnych miejsc pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie	1) współpraca z organizacją „Niebieska Linia” (punkt jest członkiem porozumienia „Niebieska Linia”), prenumerata specjalistycznych czasopism; 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne wzmacniające kompetencje rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie; 3) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym ds. przemocy w rodzinie; szkolenie zespołu interdyscyplinarnego;	Wskazany pracownik UM, GKRPA, OPS, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR), Placówki oświatowe	Wg potrzeb
3. Zwiększenie wiedzy i kompetencji	1) zorganizowanie szkolenia dla różnych grup zawodowych w zakresie udzielania pomocy rodzinom z problemem alkoholowym i doznających przemocy w rodzinie;	Instytucje szkolące Wskazany	Praca ciągła

szużb działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym	2) udział w szkoleniu lub konferencji z dziedziny uzależnień i przemocy w rodzinie; 3) motywowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno - edukacyjnych;	pracownik UM, GKRPA, OPS, PCPR	

Wskaźniki monitoringu:

- 1) ilość osób, którym udzielono specjalistycznej pomocy,
- 2) ilość przeszkolonych osób.

Cel III Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Nazwa zadania	Sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
1. Zmiana postaw dorosłych wobec picia alkoholu przez dzieci i młodzież	1) dostarczenie wiedzy w zakresie uzależnień dzieci i młodzieży rodzicom, wychowawcom, opiekunom ; 2) udział w kampaniach ogólnopolskich propagujących szkodliwość nadużywania alkoholu, środków psychoaktywnych i innych uzależnień;	Wskazany pracownik UM, Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe (NGO), Ochrona zdrowia, Placówki oświatowe, Instytucje kultury Świetlice	Praca ciągła Rok szkolny
2. Zmiana postaw dzieci i młodzieży wobec uzależnień i przemocy - alternatywne formy spędzania wolnego czasu	1) organizacja zajęć rekreacyjno-sportowych dla młodzieży szkolnej jako elementu programów profilaktycznych w szkołach; 2) kontynuowanie zajęć opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych dla dzieci ze środowisk zagrożonych dysfunkcją (w tym dożywianie i organizacja wypoczynku); 3) zapewnienie dzieciom z rodzin zagrożonych uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, wymagających ochrony przed przemocą w rodzinie, półkolonii, kolonii, obozów profilaktycznych oraz profilaktycznych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych jako alternatywnej formy spędzania czasu wolnego;	Placówki oświatowe Instytucje kultury Świetlice Trenerzy, instruktorzy Wskazany	Praca ciągła Rok szkolny Cały rok

	4) organizacja i zagospodarowanie czasu wolnego z elementami profilaktyki dla dzieci i młodzieży z gminy Gołdap, zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym poprzez działania pedagogów ulicznych	pracownik UM, GKRPA, NGO, OPS, Pedagodzy uliczni/ streetworker

Wskaźniki monitoringu:

- 1) liczba dzieci uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych, w tym sportowych;
- 2) liczba dzieci korzystających z w/w form wypoczynku ;
- 3) liczba rodziców/opiekunów korzystających z różnych form dostarczania wiedzy.

Cel IV Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Nazwa zadania	Sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
1. Prawidłowa realizacja zadań określonych w programie i innych ustawach	1) podnoszenie kwalifikacji członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz wskazanego pracownika UM poprzez udział w konferencjach, szkoleniach, warsztatach oraz związane z tym koszty udziału i dojazdu ; 2) wspieranie działań instytucji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych realizujących zadania wynikające z programu i posiadających zapisy statutowe związane z ochroną i promocją zdrowia, profilaktyką lub rozwiązywaniem problemów alkoholowych, szkolenia i udzielanie pomieszczenia na prowadzenie szkoleń oraz zajęć profilaktycznych; 3) udzielanie wsparcia finansowego i organizacyjnego podmiotom na podstawie złożonych wniosków o dofinansowanie; 4) wspieranie działań grup samopomocowych (AA i AI -Anon)	NGO, Wskazany pracownik UM, GKRPA	Praca ciągła

Cel V Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Nazwa zadania	Sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
1. Kontrola przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi	1) dokonywanie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982r. 2) inicjowanie działań na rzecz systematycznego podejmowania interwencji przez funkcjonariuszy Policji w sprawach spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych; 3) podejmowanie interwencji w przypadku złamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim lub nietrzeźwym oraz w przypadku złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych; 4) zorganizowanie szkolenia dla sprzedawców napojów alkoholowych – w miarę potrzeb	GKRPA, Wskazany pracownik UM	Wg harmonogramu kontroli Praca ciągła

Wskaźniki monitoringu:

- 1) liczba kontroli placówek handlowych i gastronomicznych;
- 2) liczba ujawnionych przypadków łamania prawa ;
- 3) liczba przeszkolonych sprzedawców.

Cel VI Wszczęcie procedury zobowiązania do leczenia odwykowego.

Nazwa zadania	Sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
1. Poprawa stanu psychofizycznego i funkcjonowania społecznego osób uzależnionych od alkoholu	1) kierowanie na badanie psychiatryczno-psychologiczne osób nadużywających alkoholu; 2) wnoszenie wniosków o wszczęcie postępowania nieprocesowego o zobowiązanie do przymusowego leczenia odwykowego; 3) motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego – przeprowadzanie rozmów motywujących przez członków Komisji; 4) dostarczanie informacji o rodzinach, w których występują problemy alkoholowe i inne uzależnienia, (na podstawie wywiadów środowiskowych);	Biegli sądowi Sąd Rejonowy GKRPA, OPS, KPP, Inni wnioskodawcy	Praca ciągła

Wskaźniki monitoringu:

- 1) liczba badań psychiatryczno-psychologicznych,
- 2) liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie,
- 3) liczba osób korzystających z przymusowego leczenia,
- 4) ilość przeprowadzonych rozmów motywujących.

V. ŹRÓDŁA I ZASADY FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań są środki finansowe znajdujące się w budżecie gminy Gołdap na 2018 rok (Dział 851 Rozdział 85153 i 85154) pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i nie mogą być wykorzystane na inny cel - preliminarz wydatków na 2018 rok.

VI. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI

Ustala się wynagrodzenie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w wysokości netto:

- 830,00zł dla Przewodniczącego Komisji
- 480,00zł dla członków Komisji

Prace Komisji obejmują w szczególności: udział w posiedzeniu zespołu motywującego w sprawach przymusowego leczenia osób uzależnionych od alkoholu; udział w kontroli placówek handlowych i gastronomicznych w zakresie przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz kontroli realizacji programu, udział w posiedzeniach zespołu opiniującego wnioski o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w placówkach detalicznych i gastronomicznych, udział w posiedzeniach zespołu opiniującego wnioski o dofinansowanie.

Wyplata wynagrodzenia następuje na podstawie listy sporządzonej przez Przewodniczącego Komisji na podstawie zbiorczych list obecności członków na poszczególnych posiedzeniach. Ryczałt wyplacany jest z dołu.

Wysokość ryczałtu ulega proporcjonalnemu zmniejszeniu za nieusprawiedliwioną nieobecność na posiedzeniach wg następującego wzoru:
(ilość nieobecności: łączna ilość posiedzeń w danym miesiącu) x wysokość przysługującego ryczałtu.

W przypadku, gdy w miesiącu nie odbędzie się co najmniej jedno posiedzenie (z braku quorum lub nie zostanie zwołane) – ryczałt nie przysługuje. Za usprawiedliwioną uważa się nieobecność na posiedzeniu komisji z powodu choroby albo konieczności opieki nad chorym - potwierdzonej zwolnieniem lekarskim lub z innego powodu, jeżeli Przewodniczący Komisji uzna tę nieobecność za usprawiedliwioną.

VII. EWALUACJA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI

Ewaluacja służy ocenie skuteczności działań podejmowanych w ramach realizacji programu. Stanowi również podstawę jego modyfikacji. Ewaluacja jest współczesnym wymogiem realizacji każdego programu profilaktyki.

Sposób realizacji:

Prowadzenie badań w zakresie:

- pełnego rozpoznania potrzeb populacji osób mających problemy alkoholowe w celu określenia priorytetu działań;
- monitoringu, dostępności, skuteczności, jakości oraz efektywności ekonomicznej różnych kategorii działań;
- monitoringu potrzeb i skuteczności działań profilaktyczno-terapeutycznych wśród dzieci i młodzieży oraz monitoringu szkolnych programów profilaktyki.

VIII. MONITORING REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja zadań ujętych w *Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2018 rok* koordynowana będzie przez wskazanego pracownika UM.

Sprawozdanie z wykonania w danym roku *Programu* przedłożone zostanie Burmistrzowi Gołdapi w terminie do 31 marca roku następnego.